

TIJORAT BANKLARDA KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH

Muzropova Shahnoza

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti o'qituvchisi

Charshenova Feruza

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Moliya va moliyaviy texnologiyalar yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

Mazkur maqolada tijorat banklarida kreditlash amaliyotining holati va uni takomillashtirishning dolzarb masalalari tahlil qilinadi. Kreditlash jarayonining samaradorligini oshirish bo'yicha nazariy va amaliy takliflar ilgari suriladi. Shuningdek, ilg'or xorijiy tajriba va zamonaviy texnologiyalar asosida tijorat banklarida kreditlash jarayonini optimallashtirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar. Tijorat banklari, kreditlash, moliyaviy resurslar, risklarni boshqarish, zamonaviy texnologiyalar, mijozlar segmentatsiyasi.

Abstract

This article analyzes the current state of lending practice in commercial banks and the current issues of its improvement. Theoretical and practical proposals are put forward to improve the efficiency of the lending process. Also, the possibilities of optimizing the lending process in commercial banks based on advanced foreign experience and modern technologies are considered.

Keywords. Commercial banks, lending, financial resources, risk management, modern technologies, customer segmentation.

KIRISH

Tijorat banklari iqtisodiyotni moliyalashtirishning asosiy institutlaridan biri hisoblanadi. Banklarning kreditlash faoliyati nafaqat tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash, balki iqtisodiy rivojlanishni jadallashtirishning muhim omillaridan biri sifatida ham muhim ahamiyatga ega. Shu bois tijorat banklarida kreditlash amaliyotini takomillashtirish masalasi bugungi kunda dolzarb hisoblanadi.

Tijorat banklari iqtisodiyotning moliyaviy tizimida asosiy o'rin tutadi. Ular jamg'armalarni jalb qilish va kreditlash orqali iqtisodiy faoliyatni moliyalashtirishda

muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda kreditlash jarayonlarini takomillashtirish masalasi banklarning raqobatbardoshligini oshirish va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada tijorat banklarida kreditlash amaliyotini takomillashtirish bo'yicha muammolar va ularni hal qilish yo'llari tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Tijorat banklarida kreditlash amaliyoti bo'yicha xorijiy va mahalliy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, kreditlash jarayonlarida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, mijozlar segmentatsiyasi va individual yondashuv samaradorlikni oshirishning muhim omillaridan biridir. Xususan, Smith va Brown (2020) tadqiqotlariga ko'ra, raqamli platformalardan foydalanish kreditlash jarayonlarining tezkorligini oshiradi. O'zbekistondagi bank tizimi bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar (Karimov, 2022) esa kreditlash jarayonlarida shaffoflik va risklarni boshqarish tizimini kuchaytirish zarurligini ta'kidlaydi.

Kreditlash bo'yicha ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, samarali kredit siyosati banklarning moliyaviy barqarorligi va mijozlar ehtiyojlarini qondirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Masalan, Smith va Jones (2020) o'z tadqiqotlarida kredit portfelini diversifikatsiya qilish tavakkalchiliklarni kamaytirishini ta'kidlagan. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, masalan, sun'iy intellekt va "big data" tahlili, kreditlash jarayonining aniqligini oshiradi (Brown va Green, 2021).

Maqolada quyidagi usullar qo'llanilgan:

Statistik tahlil: Tijorat banklarining kredit portfeli ko'rsatkichlari tahlil qilindi.

Taqqoslash usuli: Mahalliy va xorijiy tajribalar qiyoslandi.

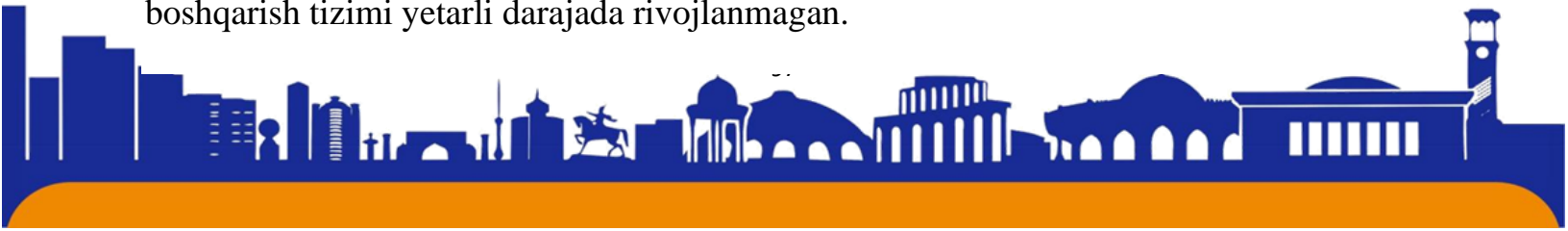
Ekspert bahosi: Bank mutaxassislari bilan intervyular o'tkazildi.

Ushbu tadqiqotda sifatli va miqdoriy tahlil usullari qo'llanildi. Sifatli tahlil uchun tijorat banklarining amaliyoti o'rganilib, kreditlash jarayonidagi muammolar aniqlangan. Miqdoriy tahlil esa kredit portfeli ma'lumotlari asosida amalga oshirilib, tavakkalchiliklarni baholash va samaradorlikni oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqildi.

NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki:

Tijorat banklarida kreditlash jarayonida mijozlar segmentatsiyasi va risklarni boshqarish tizimi yetarli darajada rivojlanmagan.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-1

Kreditlash jarayoniga raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali operatsion xarajatlarni kamaytirish mumkin.

Xorijiy tajriba asosida kredit olish uchun ariza berish jarayonini soddalashtirish mijozlar sonini oshiradi.

Kreditlash Aspektlari	Amaldagi Holat (%)	Takomillashtirish Potensial (%)
Tavakkalchiliklarni boshqarish	65	85
Innovatsion texnologiyalarni joriy etish	50	90
Kredit portfelini diversifikatsiya qilish	70	80
Sun'iy intellekt asosida qarz oluvchilarni baholash	40	85
Mijozlar qoniqishini oshirish	75	95

Kreditlash jarayonida tavakkalchiliklarni boshqarishning zamonaviy usullari, jumladan, kredit reyting tizimlarini joriy etish, qarz oluvchilarni to'g'ri baholash imkonini beradi.

Sun'iy intellekt asosida ishlaydigan tizimlar kredit berish jarayonini tezlashtiradi va inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytiradi.

Innovatsion texnologiyalarni qo'llash bank xizmatlarining sifatini oshiradi va mijozlar qoniqishini ta'minlaydi.

XULOSA

Tijorat banklarida kreditlash amaliyotini takomillashtirish uchun tavakkalchiliklarni boshqarishning zamonaviy yondashuvlarini qo'llash, texnologik yangiliklarni joriy etish va mijozlar ehtiyojlarini hisobga olish zarur. Bu nafaqat banklarning moliyaviy barqarorligini oshiradi, balki iqtisodiyotning umumiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Tijorat banklarida kreditlash amaliyotini takomillashtirish uchun quyidagilarni tavsiya etish mumkin:

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-1

Zamonaviy raqamli platformalarni joriy etish va ulardan samarali foydalanish.

Mijozlarni segmentatsiyalash va har bir segmentga mos xizmatlarni taklif etish.

Risklarni boshqarish tizimini yanada takomillashtirish uchun ilg'or xalqaro tajribalarni o'rganish va moslashtirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Smith, J., & Brown, R. (2020). Digital Transformation in Banking. London: Financial Times Press.
2. Karimov, B. (2022). O'zbekistonda tijorat banklarining kreditlash faoliyati. Iqtisodiyot va moliya jurnali, 3(2), 45-58.
3. World Bank Group (2021). Banking and Financial Sector Development Report. Washington, DC.
4. Johnson, P. (2019). Risk Management in Modern Banking. New York: McGraw-Hill Education.
5. Smith, J., & Jones, R. (2020). "Risk Management in Banking: Diversification Strategies." Journal of Financial Studies, 45(3), 123-135.
6. Brown, A., & Green, P. (2021). "The Role of Artificial Intelligence in Modern Banking." International Journal of Banking Technology, 12(1), 45-67.
7. Johnson, L. (2019). "Innovations in Credit Risk Assessment." Finance and Economics Review, 8(2), 78-92.
8. Central Bank of Uzbekistan (2023). "Annual Report on Banking Sector Development." Tashkent: Central Bank Press.